

Відділ культури
виконавчого комітету Славутицької міської ради
Славутицька міська централізована
бібліотечна система

«*Чужий серед чужих*»

До 100-річчя від дня народження

Альбера Камю

Бібліографічний покажчик

Славутич

2013

Даний бібліографічний покажчик підготовлений відділом бібліотечно-бібліографічного обслуговування Загальноміського бібліотечно-інформаційного центру м. Славутича.

Видання присвячене відзначенню у 2013 році 100-річчя від дня народження Альбера Камю – французького письменника-філософа, драматурга, суспільного діяча, Лауреата Нобелівської премії з літератури (1957).

Покажчик містить біографію, твори письменника, видання та статті про його життя і творчість, розробки уроків, позакласних заходів, сценаріїв.

Матеріал розміщений за розділами в алфавітному порядку.

Посібник розрахований на широке коло читачів.

Укладачі:

Панова Л.І., Соловйова Л.О.,
Янченко О.О.

Комп'ютерний набір:

Соловйова Л.О.

Відповідальна за випуск:

Портная Н.В.

Біографія

Альберт Камю визначний французький романіст, філософ, публіцист вважав, що письменник – це «оголений нерв епохи», і тільки він здатний відчувати «духовні потоки», які линути від кожної людини окремо і людства взагалі, визначаючи моральний стан всієї цивілізації. Таке розуміння призначення літератури й митця дозволило А. Камю стати одним з лідерів філософсько-мистецького напрямку екзистенціалізму. Поставивши існування людини в центр буття, письменник завжди боровся за звільнення її розуму і душі від абсурдної дійсності. Він проголосив необхідність бунту проти уставлених норм і повернення світові пріоритету особистості. Завдяки цьому письменник мав великий вплив на розвиток європейської культури ХХ ст.

Народився Альберт Камю 7 листопада 1913 році в містечку Мондові в Алжирі, який на той час був французькою колонією, у сім'ї найманого сільсько-господарського робітника, що через рік після народження сина помер від поранення на полі бою Першої світової війни. Мати, іспанка за походженням, працювала прибиральницею в багатих сім'ях. Дитина зростала у злиднях. Освіту пощастило здобути тільки завдяки допомозі одного з учителів ліцею, який виклопотав для хлопця стипендію. У 1932-1936 рр. під час навчання в Оранському університеті (Алжир) Альберту доводилося тяжко працювати, що призвело до виснаження організму й захворювання на сухоти. Проте це не завадило йому бути життєрадісним, енергійним, жадібним до знань і розваг, чутливим і до краси середземноморської природи, і до глибин духовної культури. «Я перебував, – писав згодом А. Камю, – десь на півдорозі між злиднями і сонцем. Злидні не дозволяли мені повірити, нібито все гаразд в історії та під сонцем; сонце навчало мене, що історія – це ще не все. Змінити життя – так, але тільки не світ, який я обожнював».

Захоплення середземноморською красою і французькою філософією з часом зумовило його світогляд й естетику, які базувалися на середземноморській культурній традиції та античній культурі з її язичництвом і культом тіла. У цій системі юнак намагався уникнути протиставлення духу і тіла, злити їх в органічну єдність.

А. Камю брав активну участь і в громадському житті. У 1934 році вступив до комуністичної партії, яку покинув через три роки, проводив антифашистську пропагандистську роботу, організував самодіяльний театр, співробітничав з незалежною лівою пресою. У цей час почалася його письменницька діяльність. Тоді, зокрема, були написані перший варіант роману «Сторонній» та нотатки до есе «Міф про Сізофа».

Навесні 1940 року вперше приїхав до Франції, куди остаточно переселився через рік. В окупованій країні приєднався до Руху Опору, друкувався в підпільній газеті «Комба», а згодом її очолив. У 1943-1944 рр. видав у нелегальній пресі «Листи німецькому другу», в яких з гуманістичних позицій засуджував спроби виправдання людиноненавистницької ідеї фашизму. На цей час А. Камю став відомим як автор «Стороннього» та «Міфу про Сізофа», що побачили світ у 1942-1943 рр. і викликали захоплення французької інтелігенції. Ці твори були сприйняті як екзистенціалістські, співзвучні з напрямками, що за національної катастрофи поширювалися серед свідомої частини населення.

Саме завдяки творчості А. Камю філософське вчення екзистенціалізму стало популярним у Франції. В його основі, а надто у варіанті А. Камю, є твердження абсурдності буття («абсурд є метафізичним станом людини у світі», – говорить у «Міфі про Сізофа»), уявлення про світ як про царство хаосу і випадковості. Чільне місце посідає думка про те, що людина відповідальна сама за себе. Людині доводиться жертвувати собою, аби виправдати своє існування. Вже самим актом народження вона виявляється закинutoю

у світ поза своєю волею і бажанням. З моменту появи вона отримує від природи й смертний вирок, термін виконання якого їй невідомий. Убивають хвороби, старість, війни, кати, злидні, навіть сонце, як у романі «Сторонній».

У годину вирішального випробовування людина залишається наодинці з собою. Зі своєю долею. Тепер їй належить стати Людиною, створити себе із закинутої у світ матерії. Людина народжується не тоді, коли з'являється на світ, а тоді, коли силою свого розуму створює себе як мислячу істоту. Це духовне народження відмежовує її від природи, робить свідомою своєї минулості. Але й суспільство, оскільки йдеться про соціальний колектив, потребує віри в уже існуючі цінності. Воно карає бунтарство за допомогою своїх соціальних інституцій – армії, поліції, суду, громадської думки. Такий внутрішній конфлікт романів і п'єс письменника-екзистенціаліста.

Водночас А. Камю проголошував, що розум людини, усвідомлюючи абсурдність буття, не може змиритися з нею. Людина, що мислить, кидає виклик абсурдові, не сподіваючись на його остаточне подолання.

«Для людини без шор, – зазначив А. Камю в «Міфі про Сізофа», – немає видовища прекраснішого, ніж свідомість у двобої з дійсністю, яка перемагає. Ні з чим не зрівняти образ гордої людяності... Дисципліна, якій дух себе підпорядковує, воля, яку він кує з будь-якого підручного матеріалу, рішучість зустрічати віч-на-віч – у цьому є могутність і непересічність».

Цей трагічний стоїцизм з часу Руху Опору став для Камю основою його гуманістичної етики. За його допомогою письменник у роки окупації та національного приниження пробуджував активний відгук у гуманістично настроєної французької інтелігенції. По-своєму мобілізував її на боротьбу з фашизмом.

Невелика за обсягом творча спадщина А. Камю створювалась переважно під час Другої світової війни та повоєнних років. Це наклало свій відбиток і на теми, що порушувалися письменником, і на спосіб їх висвітлення. Для його творчості характерне поєднання власне белетристики з філософськими роздумами.

У 1947 році вийшов у світ роман «Чума», який засвідчив найвищу межу ідейної еволюції автора: за визначенням самого письменника відбувся перехід від «етапу абсурду» до «етапу протесту». Письменник працював також у жанрі філософської ететики та громадсько-політичної публіцистики, виступив у ролі літературного критика.

У 50-х роках А. Камю пережив світоглядну і творчу кризу, що призвело до зниження його творчої активності. Письменник чимдалі частіше не знаходив відповіді на складні проблеми, які ставило перед ним і суспільством життя. Загострилися суперечності, притаманні його світогляду й суспільно-політичній позиції, що знайшло вираження у тракті «Бунтівна людина» (1951). Відкриваючи вади буржуазного суспільства Франції та його Заходу, Альберт Камю не приймав і соціалізм Східної Європи у його сталінському варіанті.

Книга «Бунтівна людина» значною мірою була реакцією на злочини сталінізму, на сталінські масові репресії та терор. На великому історичному матеріалі Альберт Камю дійшов висновку про неминучість переродження революції у тиранію, перетворення колишніх борців проти гноблення не значно жорстокіших гнобителів. На думку автора, це універсальний і фатальний закон історії, її абсурд. Протистояти йому може тільки постійне бунтарство, опозиція влади, яка є неминучим насильством і несправедливістю.

У 1957 році Альберт Камю одержав Нобелівську премію за свою літературну творчість.

4 січня 1960 року на сорок сьомому році життя письменник загинув у автомобільній катастрофі.

Твори А. Камю

- Камю А.** Избранное. – М.: Правда, 1990. – 480 с.
- Камю А.** Избранное: Повести; Роман; Рассказы и очерки: Пер. с фр. / Предисл. С. Великовского; Худ. Н. Шавшукова, Л. Рудаковская. – Минск.: Нар. асвета, 1989. – 496 с.: ил.
- Камю А.** Ренегат, или Смятенный дух: Рассказ // Иностранная литература. – 1993. – № 3. – С. 127-134.
- Камю А.** Стронний: Повесть. Чума: Роман. Падіння: Повесть / Пер. з фр. – К.: Дніпро, 1991. – 655 с.: іл. – (Зарубіжна проза ХХ ст.)
- Камю А.** Счастливая смерть: Роман / Пер. с фр. // Иностранная литература. – 1992. – № 2. – С. 105-112.
- Камю А.** Чума: Роман (Скорочено) // Є. Волощук Зарубіжна література: Хрестоматія-посібник для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Генеза, 2006. – С. 300-338.
- Камю А.** Чума: Роман (Скорочено) // Т. Денисова, Г. Сиваченко Зарубіжна література ХХ ст. Хрестоматія-посібник: Підручник для 11 кл. загальноосвіт. навч. закладів. – К.: Генеза, 2000. – С. 538-552.
- Камю А.** Чума: Роман (Скорочено) // Зарубіжна література. Стислий виклад змісту всіх творів за новою шкільною програмою. 10-11 кл. /Автор-упорядник І.Л. Столій. – Харків: Веста:Ранок, 2008. – С. 451-511.
- Камю А.** Чума: Роман (Скорочено) / Переклад А. Перепаді // Зарубіжна література: Хрестоматія. 11 клас / Упорядник І.Л. Столій. – Харків: Веста:Ранок, 2005. – С. 291-391.

Про життя і творчість

- Безобразова Л.Л.** На півдорозі між злиднями та сонцем...: Твори Альбера Камю // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1998. – № 2. – С. 23.
- Білоцерківець Н.** Воскресіння Калігули: А. Камю // Н. Білоцерківець В контексті епохи: Літ.-критич. статті. – К.: Рад.письменник, 1990. – С. 125-136.
- Ботнер В.С.** Істина причетності: А. Камю»Стронний» // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1997. – № 2. – С. 33-35.
- Васильєв Є. М.»** І я обрав щастя вбивств...»: Трагедія А. Камю «Калігула» // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1999. – № 4. – С. 22-26.
- Волощук Є.** Альбер Камю // Є. Волощук Зарубіжна література: Хрестоматія-посібник для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Генеза, 2006. – С. 297-299.
- Давиденко Г.Й. та ін.** Вплив екзистенціалістських ідей на творчість А. Камю // Давиденко Г.Й. та ін. Історія зарубіжної літератури ХХ ст.: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літ-ри, 2007. – С. 50-54.
- Давиденко Г.Й. та ін.** Проблема вибору і її гуманістичне вирішення, тема перестороги в романі Альбера Камю»Чума» // Давиденко Г.Й. та ін. Історія зарубіжної літератури ХХ ст.: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літ-ри, 2007. – С. 329-333.
- Денисова Т.Н., Сиваченко Г.М.** Камю Альбер // Денисова Т.Н., Сиваченко Г.М. Зарубіжна література ХХ ст. Хрестоматія-посібник: Підручник для 11 кл. загальноосвіт. навч. закладів. – К.: Генеза, 2000. – С. 535-537.
- Днепров В.** Равнодушие – добро – зло: А. Камю «Постронний». «Чума». «Падение» // В. Днепров С единой точки зрения.

Литературно-эстетические очерки. – Л.: Сов. писатель, 1989. – С. 281-291.

Ісаєва О.О. Дискусія на уроках зарубіжної літератури: На матеріалі уроку-диспуту з вивчення роману А. Камю «Чума». 11 клас // Зарубіжна література. – 2000. – № 12. – С. 15-18.

Камю Альбер // Всесвітня література. – 2004. - № 4. – С. 52.

Камю Альбер // Зарубіжна література: Хрестоматія. 11 клас / Упорядник І.Л. Столій. – Харків: Веста:Ранок, 2005. – С. 289-291.

Камю Альбер // Иллюстрированный энциклопедический словарь. – М.: Большая Российская энцикл., 1995. – С. 295.

Камю Альбер // Краткая литературная энциклопедия. Т. 3: ИАКОВ-ЛАКСНЕСС / Гл. редактор А.А. Сурков. – М.: Сов. энциклопедия, 1966. – С. 351.

Камю Альбер: Матеріали до вивчення творчості // Всесвітня література. – 1999. – № 3. – С. 21-22.

Камю Альбер // УСЕ Універсальний Словник-Енциклопедія. – К.: «Ірина», 2009. – С. 600.

Козленко Р.О. «Соромно бути щасливим...»: Матеріали до вивчення роману А. Камю «Чума» // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1997. – № 2. – С. 35-37.

Козярин Л.В. Антифашистські мотиви та проблеми морального вибору: Матеріали за романом А. Камю «Чума». 11 клас // Зарубіжна літ-ра в школі. – 2012. – № 23-24. – С. 50-57.

Лепьохін Є. Психологізм та історизм в оповіданні «Собака» В. Підмогильного й новелі «Зрадлива жінка» А. Камю // Дивослово. – 2008. – № 12. – С. 48-50.?

Лобода О.П. «Єдине, що важливо, – це бути людиною...»: Урок за романом Альбера Камю «Чума». 11 клас // Зарубіжна література. – 2000. – № 1. – С. 13-17.

Логвин Г.П. Фашизм – це й є чума: Матеріали до уроків за романом А. Камю «Чума» в 11 класі // Зарубіжна літ-ра в школі. – 2007. – № 2. – С. 26-31.

Матюшкіна Т.П. Чужий серед чужих: Повість А. Камю «Сторонній» // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1998. – № 4. – С. 17.

Мухін В.О. Вивчення романів А. Камю «Сторонній» і «Чума» // Зарубіжна література. – 2001. – № 9. – С. 23-29.

Нагорна А.Ю. Осягаючи творчу манеру письменника крізь призму його філософських ідей: На матеріалі роману «Чума» А. Камю // Всесвітня літ-ра в середніх навч. закладах України. – 2005. – № 6. – С. 61-63.

Опираючись пошесті, зберегти власне «Я»: Матеріали до вивчення роману А. Камю «Чума» // Всесвітня література. – 1999. – № 3. – С. 23-26.

Рудаківська С.В. Альбер Камю. «Чума»: У пошуках методичних варіантів. Докопуючись до глибинних прошарків роману // Всесвітня література в середніх навч. закладах. – 2003. – № 2. – С. 46-51.

Сорокіна Є.А. Виявивши позицію героїв, сформувані власне ставлення до зображуваного: Матеріали до уроку, присвяченого вивченню роману А. Камю «Чума» // Всесвітня література в середніх навч. закладах. – 2003. – № 2. – С. 52-53.

Токмань Г.Л. Альбер Камю: діалог письменника і філософа з іншими та із самим собою // Зарубіжна література. – 2001. – № 5. – С. 51-54.

Тушков С.А. Екзистенціальні мотиви в романі А. Камю «Сторонній»: Матеріали до уроку літератури в 11 класі // Зарубіжна літ-ра в школі. – 2006. – № 3. – С. 10-14.

Штейнбук Ф.М. Человек как символ не только жизни, но и смерти: А. Камю «Чума» // Відродження.– 1996. – № 4. – С. 23-27.

Ячна Т.В. Художнє осягнення подій Другої світової війни у світлі екзистенціальної філософії в романі Альбера Камю «Чума» // Зарубіжна літ-ра в школі. – 2010. – № 5. – С. 16-19.

Розробки уроків та сценарії

Бусел С. До літературного твору – через візуальне та музичне мистецтво: Вступ до уроку за темою «Камю і екзистенціалізм» // Всесвітня літ-ра в середніх навч. закладах України. – 2010. – № 1. – С. 63.

Войтанович А. Світоглядні засади письменника і його художня творчість: Урок-пошук за темою «Альбер Камю «Чума» із застосуванням інтерактивних прийомів. 11 клас // Всесвітня літ-ра в середніх навч. закладах України. – 2010. – № 1. – С. 60-62.

Дуняшенко Н.В. Хроніка боротьби з чумою чи позиція людини у цій «межовій ситуації»? Характеристика образів роману «Чума» Альберта Камю: Урок // Зарубіжна літ-ра в школі. – 2008. – № 18. – С. 26-30.

Зарудня І.О. До змісту роману – через осмислення особливостей його художнього простору, часу та системи символів: Уроки аналітичної роботи за романом «Чума» А. Камю // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2006. – № 3. – С. 49.

Костиря С.Г., Заболотна Ю.В. Відображення подій Другої світової війни в романі А. Камю «Чума» та Г. Белля «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...»: Бінарно-інтегрований урок // Зарубіжна літ-ра в школі. – 2011. – № 9. – С. 6-11.

Крутоус Л.В. «Відтворення руху Опору й глибинний філософський зміст у романі А. Камю «Чума»: Бінарний урок в 11 класі // Зарубіжна літ-ра в школі. – 2013. – № 10. – С. 14-17.

Малик Н.Г. «Бунт і свобода людини у світі, де Бог помер»: Заключний урок за романом А. Камю «Чума». 11 клас // Зарубіжна літ-ра в школі. – 2012. – № 4. – С. 18-23.

Мухомеджанова С.О. Вчитись сприймати художній твір не як віддзеркалення реального життя, а як реакцію митця на умови буття: Спроба цілісного аналізу роману А. Камю «Чума»: Система уроків. 11 клас // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2005. – № 2. – С. 50-52.

Панчук Л.М. Тема війни у творчості А. Камю і Г. Белля: Урок компаративного аналізу в 11 класі // Зарубіжна літ-ра в школі. – 2007. – № 9. – С. 15-18.

Первак О.П. «Золотий ланцюжок» – спосіб перевірки знань: Літературна гра до теми «Друга світова війна у творах А. Камю, Г. Белля, О. Твардовського, П. Целана» // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2006. – № 5. – С. 50.

Інтернет-ресурси

<http://uk.wikipedia.org/wiki/> - Вікіпедія. Альбер Камю.

<http://simya.com.ua/articles/71/17708/> – Біографії письменників. Альбер Камю.

http://biographie.in.ua/blog/biografija_kamju_albera/2012-11-19-680 – Біографія А. Камю.

<http://goldlit.ru/camus-biography> – Альбер Камю – коротка біографія.

<http://www.wisdoms.ru/avt/b100.html> – Альбер Камю – коротка біографія.

<http://www.parta.com.ua/stories/writers/106/> – Біографія А. Камю.

<http://to-name.ru/biography/alber-kamju.htm> – Біографія А. Камю.

<http://www.koob.ru/camus/> – Камю Альбер. Книги онлайн.

<https://www.livelib.ru/author/236/top> – Лучшие книги Альбера Камю.

<http://vm.ru/news/2013/11/07/postoronnij-20-znamenitih-tsitat-iz-proizvedenij-albera-kamyu-221621.html> – 20 знаменитих цитат из произведений Альбера Камю.

<http://www.ukrlib.com.ua/essay/book.php?id=44> – Камю: Твори за творчістю.

<http://javalibre.com.ua/java-book/book/779> – А. Камю «Чума» українською мовою.

<http://javalibre.com.ua/java-book/book/616> – А. Камю «Падіння» українською мовою.

Зміст

Біографія А. Камю.....	3
Твори А. Камю.....	7
Про життя і творчість.....	8
Розробки уроків та сценарії.....	11
Інтернет-ресурси.....	12